

MINDENNAPI ÉLETUTAK, ÉLETSTRATÉGIÁK A XX. SZÁZADBAN

RAINER M. JÁNOS

Bevezetés

BÁLINT MARCELL

„Nem mindennapi, mégsem különleges”

LÉNÁRT ANDRÁS

Az életművész

TAKÁCS RÓBERT

Bizonyítványosztás előtt

Egy megbukott élet forгатókönyve

RAINER M. JÁNOS

BEVEZETÉS

1999-es *Évkönyv*ünkben már közreadtunk három írást, amely az Oral History Archívum 1991-ben hirdetett önéletrajzi pályázatára érkezett egy-egy pályamunkát elemzett.¹ Ezek az esszék annak idején egy az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékén tartott műhelyszeminárium „végeredményeként” születtek. A következő tanévben ismét akadt jelentkező a szemináriumra, s nagyjából hasonló fogalmi, szerkezeti keretek között újra fél tucat esszé született. Közülük ezúttal is hármat választottunk ki – az előző évihez hasonló szempontok alapján. Korábban kialakult meggyőződésünk nem változott. A „kisemberek” életútja a maga hétköznapiságában olykor többet, de mindenekelőtt *mást* mond arról, hogy mi is történt a magyar társadalommal a lezárolófélben lévő XX. században, mint sok kiemelkedő személyiség életrajza vagy akár a társadalomtörténeti, statisztikai tanulmányok. Ezekben az életutakban összemosódik a megismételhetetlenül egyedi és a teljességgel tipikus; megírójuk az első okán (mert így élte meg) vetette a sorsát papírra – bár sokan úgy vélték, történetük egy vagy akár több általánosítható, nagy tanulságot is tartalmaz. Az önéletrajzokat vallató történész- és szociológushallgatók persze „tárgyuk szempontjából” próbálták faggatni a sorsokat: nagy kérdésekre választ, a társadalom történetét is keresték bennük. Végül a kettő között maradtak, de talán jobban megértették mindkettőt: az egyedi sorsot és a tágabb közösség történetét.

1 Lásd *Évkönyv VII. 1999. Magyarország a jelenkorban*. Szerk. Standeisky Éva, Rainer M. János. Budapest, 1999, 1956-os Intézet, 183–214. o.